

UCHWAŁA Nr 59 RADY MINISTRÓW

z dnia 13 maja 1978 r.

w sprawie doskonalenia organizacji i normowania pracy.

W celu zwiększenia efektywności gospodarowania i dalszego wzrostu wydajności pracy w drodze poprawy organizacji pracy w przedsiębiorstwach Rada Ministrów po porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych uchwala, co następuje:

Rozdział I

Doskonalenie organizacji pracy.

§ 1. 1. Ministrowie zapewnią, począwszy od 1979 r., zwiększenie zadań w dziedzinie doskonalenia organizacji i normowania pracy w planach techniczno-ekonomicznych podległych przedsiębiorstw i zjednoczeń.

2. Realizacja zadań, o których mowa w ust. 1, powinna zapewnić: efektywne wykorzystanie środków produkcji, czasu pracy, kwalifikacji kadr oraz poprawę warunków pracy.

3. Zwiększenie zadań dotyczących doskonalenia organizacji i normowania pracy w planach techniczno-ekonomicznych przedsiębiorstw i zjednoczeń powinno obejmować w szczególności:

- 1) doskonalenie organizacji procesów produkcyjnych i ich obsługi, zwiększenie stopnia wykorzystania maszyn i urządzeń oraz likwidację przyczyn strat czasu pracy pracowników,
- 2) doskonalenie organizacji stanowisk pracy i zespołów produkcyjnych oraz zaplecza technicznego,
- 3) wdrażanie osiągnięć przodujących przedsiębiorstw krajowych i zagranicznych w dziedzinie organizacji procesów produkcyjnych i stanowisk pracy,
- 4) poprawę gospodarki materiałowej,
- 5) stosowanie w szerszym zakresie pracy wielozmianowej,
- 6) zapewnienie poprawy dyscypliny pracy oraz poprawy wykorzystania czasu pracy pracowników,
- 7) aktualizowanie norm pracochłonności wyrobów i robót, z uwzględnieniem planowanego obniżenia pracochłonności w związku z postępowaniem organizacyjno-technicznym,
- 8) doskonalenie i rozszerzanie zakresu normowania pracy, między innymi przez ustalanie norm czasu lub norm ilości na wszelkie prace wymierne, niezależnie od form wynagradzania,
- 9) doskonalenie struktury organizacyjnej przedsiębiorstw, usprawnianie pracy działów pomocniczych i usłu-

gich, pracy administracyjno-biurowej oraz obiegu informacji i dokumentacji,

- 10) usprawnianie obsługi socjalnej i administracyjnej pracowników w przedsiębiorstwie.

4. Doskonalenie organizacji i normowania pracy w przedsiębiorstwach powinno być prowadzone systematycznie i polegać na:

- 1) badaniu istniejącego stanu,
- 2) projektowaniu optymalnych rozwiązań,
- 3) wdrażaniu usprawnień oraz przeszkoleniu pracowników,
- 4) kontroli i ocenie uzyskanych efektów.

5. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Ministrem Finansów określi ramowe zasady i kryteria oceny postępu organizacyjnego w terminie do dnia 30 września 1978 r.

§ 2. 1. Ministrowie podejmą działania zmierzające do rozwinięcia i upowszechnienia w podległych przedsiębiorstwach:

- 1) pracowniczego ruchu racjonalizatorskiego w dziedzinie doskonalenia organizacji i normowania pracy,
- 2) społecznego ruchu inicjatyw pracowniczych w dziedzinie doskonalenia organizacji i normowania pracy, między innymi przez powoływanie zespołów roboczych do opracowywania i wdrażania usprawnień organizacyjno-technicznych.

2. Ministrowie uwzględnią w kryteriach ocen kadr kierowniczych przedsiębiorstw i zjednoczeń poziom organizacyjny przedsiębiorstw oraz efekty osiągane w drodze doskonalenia organizacji i normowania pracy.

3. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określi formy zachęt materialnych w ramach planowanego (dyspozycyjnego) funduszu płac, a także formy wyróżnień dla pracowników osiągających najlepsze wyniki w projektowaniu i wdrażaniu usprawnień organizacyjnych oraz ruchu racjonalizatorskim w dziedzinie organizacji i normowania pracy.

Rozdział II

Zmianowość pracy.

§ 3. 1. Ministrowie dokonają w terminie do dnia 31 lipca 1978 r. analizy zmienności pracy w podległych przedsiębiorstwach i przedstawią Przewodniczącemu Komisji Planowania przy Radzie Ministrów oraz Ministrowi

Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w terminie do dnia 30 września 1978 r. program zwiększenia zmianowości pracy w podległych przedsiębiorstwach oraz program zapewnienia pełnej obsady pierwszej zmiany obejmujący lata 1979—1980, opracowany w porozumieniu z właściwymi wojewodami.

2. Kolejne programy zwiększenia zmianowości pracy, z uwzględnieniem czterobrygadowej organizacji pracy, powinny być opracowane w ramach prac nad pięcioletnimi narodowymi planami społeczno-gospodarczego rozwoju kraju.

3. Programy, o których mowa w ust. 1 i 2, powinny zapewnić wzrost efektywności gospodarowania, przede wszystkim przez optymalne wykorzystanie mocy produkcyjnych, przy założeniu stopniowego zwiększania w przedsiębiorstwach zakresu prac objętych systemem pracy wielozmianowej.

4. Obowiązek rozszerzenia zakresu prac objętych systemem wielozmianowym nie dotyczy przedsiębiorstw:

- 1) mających przestarzałe wyposażenie techniczne,
- 2) w których stosowanie pracy wielozmianowej nie zapewnia poprawy efektywności,
- 3) zlokalizowanych na terenach o znacznym deficycie rąk do pracy.

5. Zobowiązuje się ministrów do wydzielania, w ramach planów, odpowiednich środków przeznaczonych na zwiększenie zmianowości pracy.

§ 4. 1. Dyrektorzy zjednoczeń oraz dyrektorzy przedsiębiorstw dostosują godziny pracy administracji zakładowej oraz zakładowych placówek socjalnych do potrzeb wielozmianowej organizacji pracy.

2. Właściwi ministrowie oraz wojewodowie dostosują godziny pracy w placówkach handlu wewnętrznego, usługowych, służby zdrowia, komunikacji, łączności oraz gospodarki komunalnej do potrzeb wielozmianowej organizacji pracy.

3. Minister Kultury i Sztuki, Przewodniczący Komitetu do Spraw Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” oraz Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki dostosują godziny pracy placówek kulturalno-oświatowych i urzędów sportowych oraz programy radia i telewizji do potrzeb wielozmianowej organizacji pracy w przedsiębiorstwach.

Rozdział III

Służba organizacji i normowania pracy.

§ 5. 1. Zadania w dziedzinie doskonalenia organizacji i normowania pracy realizuje służba organizacji i normowania pracy.

2. Służbę organizacji i normowania pracy stanowią:

- 1) komórki organizacji i normowania pracy przedsiębiorstw,
- 2) branżowe i resortowe ośrodki organizacji i normowania pracy lub inne jednostki (komórki) organizacyjne spełniające zadania ośrodków.

3. W biurach, projektów zadania służby organizacji i normowania pracy pełnią komórki organizacyjne opracowujące projekty organizacji pracy dla nowo budowanych i modernizowanych zakładów.

§ 6. Ośrodki organizacji i normowania pracy powołują:

- 1) branżowe, obejmujące przedsiębiorstwa danej branży — właściwi ministrowie.
- 2) resortowe — właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych.

§ 7. 1. Zadania komórek organizacji i normowania pracy powinny obejmować w szczególności:

- 1) udział w opracowywaniu zakładowych planów doskonalenia organizacji pracy i opracowywanie harmonogramów ich realizacji,
- 2) adaptowanie, opracowywanie i pomoc we wdrażaniu rozwiązań i usprawnień organizacyjnych,
- 3) badanie wykorzystania czasu pracy,
- 4) opracowywanie i aktualizację zakładowych norm pracy oraz zakładowych normatywów czasu,
- 5) uzupełnianie taryfikatorów kwalifikacyjnych pracowników i taryfikatorów robót.

2. Do zadań branżowych i-resortowych ośrodków organizacji i normowania pracy, odpowiednio do ich zakresu działania, należy w szczególności:

- 1) badanie i ocena poziomu organizacji pracy,
- 2) inicjowanie prac dotyczących doskonalenia organizacji i normowania pracy,
- 3) udział w projektowaniu i wdrażaniu nowoczesnych metod organizacji i normowania pracy w przedsiębiorstwach,
- 4) upowszechnianie w organizacji i normowaniu pracy osiągnięć przodujących przedsiębiorstw,
- 5) opracowywanie i udział we wdrażaniu postępowych metod i technik badania oraz usprawniania organizacji i normowania pracy,
- 6) opracowywanie projektów typowej organizacji stanowisk pracy oraz typowego ich wyposażenia,
- 7) opracowywanie branżowych normatywów czasu oraz branżowych i jednolitych norm pracy,
- 8) opracowywanie projektów taryfikatorów robót oraz taryfikatorów kwalifikacyjnych pracowników,
- 9) opracowywanie ocen i wniosków dotyczących stosowanych form plac z punktu widzenia ich oddziaływania na ilość i jakość wykonywanej pracy,
- 10) gromadzenie i upowszechnianie przodujących doświadczeń krajowych i zagranicznych w zakresie organizacji i normowania pracy.

3. Szczegółowy zakres zadań ośrodków organizacji i normowania pracy ustalają dla:

- 1) ośrodków branżowych — dyrektorzy zjednoczeń,
- 2) ośrodków resortowych — właściwi ministrowie.

§ 8. W celu realizacji zadań w dziedzinie doskonalenia organizacji pracy dyrektorzy zjednoczeń i przedsiębiorstw zapewnią podniesienie rangi służby organizacji i normowania pracy, między innymi przez zatrudnianie pracowników o wysokich kwalifikacjach i traktowanie ich na równi z pracownikami działalności technologicznej, oraz stworzą odpowiednie warunki działania tej służby, umożliwiające jej wykonanie zwiększonych zadań.

§ 9. Ministrowie zapewnią:

- 1) upowszechnienie osiągnięć i najlepszych rozwiązań organizacji i normowania pracy przedsiębiorstw,
- 2) wyposażenie służby organizacji i normowania pracy w odpowiedni sprzęt, aparaturę i urządzenia,
- 3) odpowiednią obsadę etatową i dobór pracowników służby organizacji i normowania pracy oraz systematyczne doskonalenie zawodowe pracowników zajmujących się organizacją pracy,
- 4) upowszechnianie odpowiednich materiałów (literatura, filmy, plansze) propagujących nowoczesne rozwiązania organizacyjne, zwłaszcza dotyczące stanowisk pracy.

§ 10. 1. Ośrodki organizacji i normowania pracy, powołane jako samodzielne jednostki organizacyjne, prowadzą gospodarkę finansową na zasadach ustalonych dla jed-

nostek i zakładów budżetowych lub jednostek badawczych, stosownie do przepisów o ich powołaniu.

2. Ośrodki organizacji i normowania pracy stanowiące wyodrębnione zakłady lub biura wchodzące w skład samodzielnych jednostek gospodarki uspołecznionej oraz ośrodki stanowiące komórki organizacyjne ministerstw lub zjednoczeń prowadzą gospodarę finansową na zasadach ustalonych dla jednostki, przy której zostały powołane.

§ 11. Finansowanie prac badawczych i wdrożeniowych w dziedzinie doskonalenia organizacji i normowania pracy odbywa się na zasadach określonych w odrębnych przepisach.

Rozdział IV

Normowanie pracy.

§ 12. 1. Normy pracy określają niezbędny nakład czasu na wykonanie operacji (roboty) lub określonych zadań w danych warunkach technicznych i technologicznych przy optymalnej organizacji wykonywanej pracy.

2. Norma pracy może być wyrażona w formie:

- 1) normy czasu — określającej czas niezbędny do wykonania jednostki zadania,
- 2) normy ilości — określającej liczbę jednostek zadania możliwą do wykonania w jednostce czasu,
- 3) normy obsługi — określającej liczbę stanowisk pracy (maszyn), które powinien obsłużyć jeden pracownik lub określony zespół pracowników,
- 4) normy obsady — określającej liczebność zespołu pracowników realizujących lub nadzorujących proces produkcyjny przebiegający na danym stanowisku pracy.

3. Normatywy czasu stanowią elementy norm pracy i określają wielkości czasu ustalone dla wykonania wydzielonych elementów operacji (robot).

§ 13. 1. Normy czasu lub normy ilości należy ustalać dla wszystkich prac wymiernych i posługiwać się nimi przy organizowaniu pracy, planowaniu działalności produkcyjnej, ocenie wydajności i efektywności pracy oraz wykorzystywać jako podstawę wynagradzania w akordowych i czasowo-premiowych formach płac.

2. Dla prac nie objętych normami czasu lub normami ilości należy ustalić normy obsługi lub obsady.

§ 14. 1. Normy czasu i normy ilości ustala się na podstawie normatywów czasu dla danego typu operacji (robot).

2. W razie braku określonych normatywów czasu normy należy ustalać metodami analitycznymi.

§ 15. 1. Normy pracy powinny być aktualizowane w miarę wprowadzanych zmian organizacyjno-technicznych, zapewniających wzrost wydajności pracy.

2. Normy pracy powinny być ustalane na poziomie zapewniającym prawidłowe wykorzystanie maszyn i urządzeń, z uwzględnieniem przysługującego pracownikowi czasu na odpoczynek.

3. Przy ustalaniu norm pracy należy uwzględnić przodujące krajowe i zagraniczne metody pracy.

§ 16. 1. Normy pracy ze względu na zakres obowiązywania dzielą się na:

- 1) zakładowe — dla operacji (robot) specyficznych dla danego przedsiębiorstwa,
- 2) branżowe — dla analogicznych operacji (robot) wykonywanych w różnych przedsiębiorstwach podległych jednemu lub kilku zjednoczeniom (jednostkom równorzędnym) tej samej branży,
- 3) jednolite — dla analogicznych operacji (robot) wykonywanych w przedsiębiorstwach różnych działów gospodarki narodowej.

2. Normy pracy zatwierdzają:

- 1) zakładowe — dyrektor przedsiębiorstwa w porozumieniu z radą zakładową,
- 2) branżowe — właściwy minister lub z jego upoważnienia dyrektor zjednoczenia wiodącego w danym rodzaju robót, w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego,
- 3) jednolite — właściwi ministrowie w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych oraz Centralną Radą Związków Zawodowych.

3. Normatywy czasu ze względu na zakres obowiązywania dzielą się na:

- 1) zakładowe — opracowywane przez przedsiębiorstwa na potrzeby własne dla nietypowych elementów operacji (robot) nie objętych branżowymi normatywami czasu,
- 2) branżowe — opracowywane przez ośrodki organizacji i normowania pracy dla operacji (robot) typowych dla danej branży.

4. Normatywy czasu zatwierdzają:

- 1) zakładowe — dyrektor zjednoczenia,
- 2) branżowe — właściwy minister.

§ 17. W okresie uruchamiania i wdrażania nowej produkcji dyrektorzy przedsiębiorstw mogą w uzasadnionych wypadkach stosować w okresie nie dłuższym niż 3 miesiące, a wyjątkowo za zgodą dyrektora zjednoczenia w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy, dodatki czasowe do norm (współczynniki) uwzględniające różnice wynikające z niższego wykonania norm w warunkach rozruchu.

§ 18. 1. Zastrzeżenia zgłoszone przez pracownika lub grupę pracowników co do słuszności zastosowania określonej zakładowej normy pracy rozstrzyga dyrektor przedsiębiorstwa w porozumieniu z radą zakładową.

2. W razie braku porozumienia między dyrektorem przedsiębiorstwa a radą zakładową ostateczną decyzję wydaje dyrektor zjednoczenia w porozumieniu z zarządem głównym właściwego związku zawodowego, w ciągu jednego miesiąca od dnia zgłoszenia zastrzeżenia. Do czasu wydania ostatecznej decyzji obowiązuje dotychczasowa norma pracy.

§ 19. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych w porozumieniu z Centralną Radą Związków Zawodowych określa:

- 1) szczegółowe zasady opracowywania i aktualizowania normatywów czasu i norm pracy,
- 2) zasady jakościowej oceny pracy,
- 3) system wynagradzania pracowników, którym normy pracy zostały zmienione na ich wniosek.

§ 20. Ministrowie w celu doskonalenia normowania pracy oraz nadania normom pracy funkcji organizatorskich zapewniają:

- 1) dokonanie oceny istniejących normatywów czasu, przeprowadzenie ich weryfikacji i dostosowanie do aktualnych warunków organizacyjno-technicznych,
- 2) rozszerzenie zakresu opracowania normatywów czasu na wszystkie roboty i funkcje, dla których jest to technicznie, ekonomicznie i społecznie uzasadnione,
- 3) rozszerzenie zakresu stosowania norm czasu lub norm ilości na wszystkie wymierne operacje (roboty) związane z działalnością podstawową i pomocniczą przedsiębiorstw, niezależnie od stosowanej formy płac, jak również na wymierne, powtarzające się operacje (czynności) biurowe i techniczne, występujące w administracji i zapleczu technicznym,

- 4) rozszerzenie zakresu stosowania norm obsługi i norm obsad. stanowiących podstawę prawidłowego zatrudniania pracowników na poszczególnych stanowiskach pracy i pełnego wykorzystania czasu pracy pracowników oraz maszyn i urządzeń,
- 5) stałą, bieżącą aktualizację norm pracy w dostosowaniu do aktualnych warunków technicznie i ekonomicznie uzasadnionego podziału pracy, stosowanej technologii, posiadanych maszyn i urządzeń, a także złożonych parametrów technicznych i ekonomicznych,
- 6) stałą aktualizację i doskonalenie — według jednolitych zasad — taryfikatorów kwalifikacyjnych pracowników i taryfikatorów robót, które powinny stanowić podstawę prawidłowego doboru pracowników o kwalifikacjach odpowiadających wykonywanej pracy oraz instrument prawidłowego zróżnicowania płac pracowników według jakości ich pracy — jej złożoności i ponoszonej przy jej wykonywaniu odpowiedzialności.

Rozdział V Przepisy końcowe.

§ 21. 1. Minister Oświaty i Wychowania:

- 1) uwzględni w programach nauczania w szkołach ogólnokształcących tematykę z zakresu podstaw i zasad organizacji pracy, dostosowaną do poziomu nauczania uczniów i możliwości stosowania przez nich elementów dobrej organizacji pracy,
- 2) dokona analizy programów nauczania w szkołach zawodowych w zakresie organizacji pracy i dostosuje je do aktualnych i przyszłych potrzeb gospodarki.

2. Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki:

- 1) dokona analizy tematyki nauczania z zakresu organizacji pracy w wyższych szkołach technicznych, ekonomicznych i rolniczych oraz dostosuje programy nauczania do aktualnych i przyszłych potrzeb gospodarki, uwzględniając wzrost efektywności nauczania w tej dziedzinie,
- 2) uwzględni w praktykach wakacyjnych studentów wyższych szkół technicznych, ekonomicznych i rolniczych prace z zakresu doskonalenia organizacji i normowania pracy w przedsiębiorstwach, a wyniki tych prac uwzględni w tematach prac seminaryjnych i dyplomowych,
- 3) zwiększy liczbę prac magisterskich i doktorskich uwzględniających tematykę z zakresu organizacji i normowania pracy.

§ 22. 1. Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w porozumieniu z Ministrem Oświaty i Wychowania oraz Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych wyznaczy jednostkę wiodącą w doskonaleniu zawodowym w zakresie organizacji i normowania pracy, której zadaniem będzie:

- 1) koordynowanie doskonalenia zawodowego pracowników zatrudnionych w służbach organizacji i normowania pracy,
- 2) opracowywanie ramowych programów nauczania kursów wszystkich stopni, stażów zawodowych i samokształcenia kierowanego,
- 3) sprawowanie merytorycznego nadzoru nad przebiegiem doskonalenia zawodowego.

2. Ministrowie wprowadzą, począwszy od 1979 r., specjalizację zawodową „organizator pracy” w trybie przepisów uchwały nr 306 Rady Ministrów z dnia 30 listopada

1965 r. w sprawie podnoszenia kwalifikacji pracowników zatrudnionych w gospodarce narodowej (Monitor Polski z 1970 r. Nr 16, poz. 133).

3. Właściwi ministrowie na podstawie programów, o których mowa w ust. 1 pkt 2, zapewnią doskonalenie i doskonalenie pracowników podległych przedsiębiorstw w dziedzinie organizacji i normowania pracy.

§ 23. Minister Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki:

- 1) zwiększy, na wniosek zainteresowanych ministrów, w planach rozwoju nauki i techniki zakres badań naukowych z dziedziny organizacji i normowania pracy,
- 2) zapewni zwiększenie zakresu informacji zagranicznych z dziedziny organizacji i normowania pracy, przekazywanych przez Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej.

§ 24. Minister Kultury i Sztuki oraz Przewodniczący Komitetu do Spraw Radia i Telewizji „Polskie Radio i Telewizja” rozszerzą popularyzatorską i wychowawczą działalność środków masowego przekazu na zagadnienia związane z doskonaleniem procesów produkcyjnych oraz organizacji pracy na stanowisku pracy.

§ 25. Ministrowie, którym podlegają biura projektów, w porozumieniu z Ministrem Budownictwa i Przemysłu Materiałów Budowlanych oraz Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych określą zasady opracowywania projektów organizacji pracy dla projektowanych nowych i modernizowanych zakładów, w terminie do dnia 30 września 1978 r.

§ 26. Minister Pracy, Płac i Spraw Socjalnych:

- 1) pełni nadzór nad realizacją zadań w dziedzinie doskonalenia organizacji i normowania pracy oraz koordynuje w skali międzyresortowej prowadzone w tym zakresie prace,
- 2) określa ogólne założenia metodyczne i organizacyjne związane z zagadnieniami, o których mowa w pkt 1,
- 3) koordynuje i organizuje międzyresortową i międzybranżową wymianę doświadczeń z zakresu doskonalenia organizacji i normowania pracy oraz upowszechnia najnowsze metody i techniki organizatorskie.

§ 27. 1. Przez użyte w uchwale określenia:

- 1) ministrowie — rozumie się również kierowników urzędów centralnych,
- 2) wojewódowie — rozumie się również prezydentów miast stopnia wojewódzkiego,
- 3) zjednoczenie — rozumie się również jednostki równorzędne i kombinaty bezpośrednio podporządkowane ministrom.

2. Przepisy § 1 ust. 1—4, § 2 ust. 1 i 2, § 3, § 9, § 20 pkt 3—5 oraz § 22 ust. 3 dotyczą również wojewodów i prezydentów miast stopnia wojewódzkiego w odniesieniu do przedsiębiorstw podporządkowanych radom narodowym.

§ 28. Zaleca się centralnym organizacjom spółdzielczym stosowanie zasad uchwały.

§ 29. Traci moc uchwała nr 213 Rady Ministrów z dnia 13 czerwca 1961 r. w sprawie zasad i organizacji normowania pracy (Monitor Polski z 1961 r. Nr 54, poz. 235, z 1969 r. Nr 10, poz. 94 i Nr 19, poz. 156 oraz z 1970 r. Nr 41, poz. 307).

§ 30. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezes Rady Ministrów: P. Jaroszewicz